

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ YILLIK İSTATİSTİK DEĞERLENDİRME NOTU (26.01.2017)

1. AİHM'in Derdest Başvuru Sayıları

Tablodan anlaşılacağı üzere, AİHM'in işyükü 2015 yılı sonu itibariyle, 2012 yılı sonuna nazaran yaklaşık % 50 azalmıştır. Bunda hiç şüphesiz son dönemde AİHM'in karar alma süreçlerine ilişkin gerçekleştirilen reformlar ile üye devletlerin yeni iç hukuk yolları oluşturması etkili olmuştur. 2016 yılında ise dosya sayısında % 23 artış olduğu görülmektedir. Macaristan ve Romanya'daki tutukluluk koşulları ile Türkiye'de 15 Temmuz darbe girişimi sonucu yapılan başvuruların artışta etkili olduğu belirtilmektedir.

Yıllar	Derdest Başvuru
31.12.2012	128.100
31.12.2013	99.891
31.12.2014	69.900
31.12.2015	64.850
31.12.2016	79.750

2. Türkiye Aleyhine Yapılan Başvuru Sayıları

AİHM tarafından **31.12.2016** tarihi itibariyle ülkelerin derdest başvuru sayılarına ilişkin resmi istatistikler yayınlanmıştır. Tablodan açıkça görüldüğü üzere, Ülkemiz aleyhine AİHM önünde bekleyen başvuru sayısı 2012 yılına oranla azalma eğilimi göstermektedir. Bunda hiç şüphesiz, İnsan Hakları Daire Başkanlığının kurulması, İnsan Hakları Tazminat Komisyonunun kurulması, bireysel başvuru yolunun işlerlik kazanması, AİHS ile uyumlu yargı paketleri, mahkeme ve yargı mensubu sayısının artırılması ve farkındalık artırıcı faaliyetlere hız verilmesi gibi son dönemde gerçekleştirilen ve halen de devam eden reformlar etkili olmuştur. Orta vadede bu sayının daha da azalacağı beklenmektedir. Diğer ülkelerle karşılaştırma yapıldığında, Ülkemiz 12.575 (% 15,8) başvuru ile 31.12.2016 tarihi itibarıyla; 18.150 başvuru (% 22,8) ile Ukrayna'nın ardından ikinci sıradadır. Ülkemizi Macaristan 8.950 (% 11,2), Rusya 7.800 (% 9,8), Romanya 7.400 (% 9,3) ve İtalya 6.200 (%7,8) başvuru ile takip etmektedir.

Yıllar	Derdest Başvuru
31.12.2012	16.876
31.12.2013	10.931
31.12.2014	9.448
31.12.2015	8.450
31.12.2016	12.575

Nüfus yoğunluğu açısından bakıldığında, 2016 yılında Ülkemizde her 10.000 kişiye düşen başvuru oranı 1,06 olarak tespit edilmiştir. Bu oranda en yüksek değer 5,67 ile Macaristan'a aittir. Ülkemiz bu oran ile Avrupa Konseyi üyesi 47 ülke arasında 19. sırada yer almaktadır.

2015'te Ülkemiz aleyhine yıl içinde 2.212 başvuru yapılmışken, 2016 yılında 8.308 başvuru yapılmıştır. 2016 yılında başvuru sayısının artmasında, 15 Temmuz darbe teşebbüsü sonrası kamu kurumlarının FETÖ/PDY mensuplarından arındırılması amacıyla yapılan kamu görevinden çıkarma işlemleri aleyhine çok sayıda başvuru yapılması etkili olmuş olup, yıl içinde yapılan başvuruların % 65'i bu şekildedir. Bununla birlikte OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonu kurulması nedeniyle AİHM tarafından mevcut başvurular hakkında kabuledilemezlik kararı verilmesi ve bu sayının kısa sürede azalması beklenmektedir.

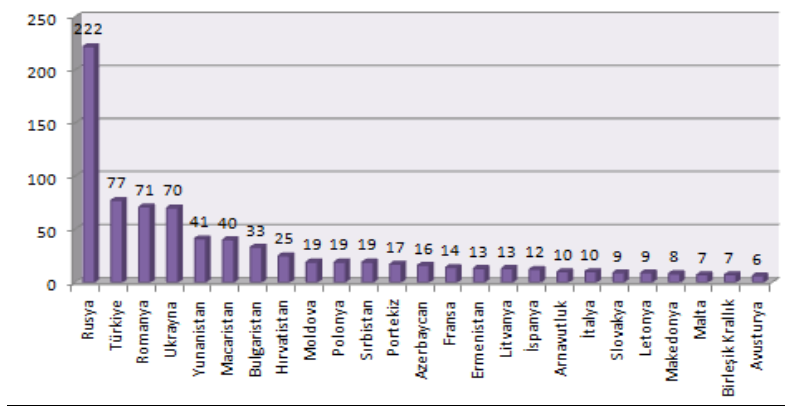
AİHM tarafından Ülkemize tebliğ edilen başvuru sayısı 2012 yılında 422, 2013 yılında 508, 2014 yılında 200 iken, 2015 yılında bu sayı 214 olmuştur. 2016 yılında ise Ülkemize 1499 başvuru tebliğ edilmiştir.

Ayrıca 485 başvuruda tedbir talebinde bulunulmuş, 68'i hakkında Hükümetten de bilgi alınmak suretiyle ret kararı verilmiş, 410 başvuru kapsam dışında kalması nedeniyle reddedilmiş, sadece 7 başvuruda tedbir kararı verilmiştir. Bunlardan sokağa çıkma yasakları kapsamında verilen 5 tedbir kararı daha sonra kaldırılmıştır.

3. Türkiye Aleyhine Verilen Kararlar:

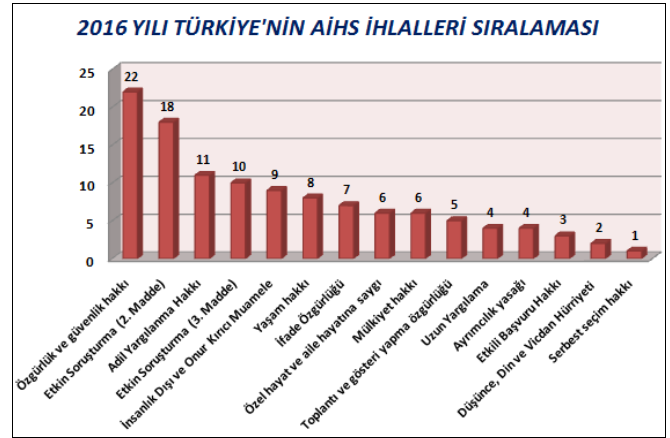
Ülkemiz 2016 yılında, **77** ihlal kararı ile aleyhine en çok ihlal kararı verilen ikinci ülke konumundadır. Birinci sırada 222 ihlal kararı ile Rusya gelmekte olup, 71 ihlal kararı ile Romanya üçüncü sıradadır. Ülkemiz aleyhine 2012 yılında 117, 2013 yılında 118 ve 2014 yılında 94, 2015 yılında 79 ihlal kararı verildiği dikkate alındığında, 2016 yılında ihlal kararı sayısı en düşük sayıya inmiştir. AİHM'in Türkiye hakkında vermiş olduğu toplam ihlal kararı sayısı 2.889'a ulaşmıştır. Toplam ihlal sayısında birinci (1.) olan Ülkemizi 1.834 ihlal kararı ile Rusya, 1.791 ihlal kararı ile İtalya izlemektedir.

İLK 25 ÜLKE İÇİN 2016 YILI İHLAL KARAR SAYISI SIRALAMASI

2016 yılında Türkiye hakkında verilen 77 ihlal kararında, ilk sırada gelen konu 22 (2015 yılında 14) kararla “özgürlük ve güvenlik hakkı”, ikinci sırada 18 karar (2015 yılında 13) ile “yaşam hakkına ilişkin etkin soruşturma yokluğu” dur. 11 karar adil yargılanma hakkı (2015 yılında 20), 10 karar insanlık ve onur kırıcı muameleyle ilişkin etkin soruşturma yokluğu (2015 yılında 14), 9 karar insanlık ve onur kırıcı muamele (2015 yılında 11), 8 karar yaşam hakkı (2015 yılında 4), 7 karar ifade özgürlüğünden verilmiştir (2015 yılında 10). 2016 yılında en az karar, 1 karar ile serbest seçim hakkından verilmiştir.

2016 YILI TÜRKİYE'NİN AİHS İHLALLERİ SIRALAMASI

Değerlendirme:

2015 yılına göre; adil yargılanma hakkından verilen toplam ihlal sayısının 28'den 15'e; ifade özgürlüğü açısından verilen ihlal sayısının da 10'dan 7'ye düştüğü görülmektedir. Yine Sözleşmenin 3. maddesi uyarınca kötü muamele yasağının esas ve usulü açısından toplam ihlal sayısı da 25'ten 19'a düşmüştür.

2016 yılında AİHM tarafından ülkemiz hakkında 118'i esastan olmak üzere toplam **4.160** başvuru hakkında karar verilmiştir. Bu kararlardan **77**'sinde ihlal kararı verilmiş, **6** kararda ise herhangi bir ihlal bulunmamıştır. Kalan 4.077 başvuru hakkında çeşitli nedenlerle kabuledilemezlik veya düşme kararları verilmiştir. Buna göre 2016 yılında verilen 77 ihlal kararı, Ülkemiz hakkında sonuçlandırılan toplam 4.160 başvurunun sadece **% 1.85**' ini teşkil etmektedir.

2002-2016 yılları arasında ise toplam **55.415** başvuru hakkında karar verilmiş, **2.655**'inde ihlal bulunmuştur. Söz konusu 15 yıllık süreçte sonuçlandırılan toplam başvuru sayısından, ihlal kararı verilen karar oranı ise sadece **% 4.79**'dır.

Bakanlığımızın savunma sürecini üstlendiği 2012 yılından itibaren ise AİHM Ülkemiz hakkında toplam **27.526** başvuruyu sonuçlandırmış, bunlardan sadece **485** başvuruda ihlal kararı verilmiş olup, bunun oranı ise **% 1,76**'dır.